

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 18/1998 vp

Hallituksen esitys verontilityslainsi ja laiksi tuloverolain 124 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 12 päivänä toukokuuta 1998 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasi käsiteltäväksi hallituksen esityksen 54/1998 vp verontilityslainsi ja laiksi tuloverolain 124 §:n muuttamisesta.

Lausunto

Hallintovaliokunta on antanut asiasta lausuntonsa (HaVL 9/1998 vp) valtiovarainvaliokunnalle.

Eduskunta-aloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä seuraavan toivomusaloitteen:

— toivomusaloite 41/1998 vp (Pentti Tiusaenen /vas) yhteisöveron kehittämisestä.

Jaostokäsittely

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- ministeri Jouko Skinnari ja vanhempi finanssihiteeri Merja Taipalus, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Martti Kallio, sisäasiainministeriö

- apulaisjohtaja Anneli Kukkonen ja ylitarkastaja Risto Salama, Verohallitus
- erityisasiantuntija Hannele Taatila, Suomen Kuntaliitto
- taloussuunnittelupäällikkö Hannu Häyry, Kansaneläkelaitos
- kirkkoneuvos Matti Halttunen, Kirkkohallitus
- opetusneuvos Esko Almgren ja kirkkokunnanjohtaja Jorma Kuusinen, Suomen Vapaa-kirkko
- johtaja Tero Honkavaara, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto
- varatoimitusjohtaja Pauli K. Mattila, Keskukskauppakamari
- jaostopäällikkö Ilkka Ojala, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
- maakuntatutkija Seppo Tiainen, Pohjois-Karjalan Liitto
- kunnanjohtaja Pauli Vaittinen, Polvijärven kunta.

Suomen Yrittäjät ja Suomen vapaan kristillisyyden neuvosto SVKN ry ovat antaneet asiasta kirjalliset lausunnot.

Ahvenanmaan maakuntahallitus on antanut asiasta valtiovarainministeriölle lausunnon, jonka ministeriö on edelleen toimittanut valtiovarainvaliokunnalle.

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITE

Hallituksen esitys

Hallitus ehdottaa, että säädettäisiin uusi verotulojen tilityssäännökset sisältävä yleislaki eli verontilityslaki. Veronkantolain nykyisten tilityssäännösten keskeiset periaatteet ehdotetaan säilytettäväksi. Verontilityslakia sovellettaisiin verotusmenettelystä annetussa laissa ja ennakkoperintälaissa tarkoitettujen verojen ja maksujen sekä kiinteistöverojen, työnantajan sosiaaliturvamaksujen ja metsänhoitomaksujen tilittämiseen veronsaajille.

Tilittäminen perustuisi edelleen nettokertymään ja noudattaisi nykyistä kuukausirytmää. Esityksen mukaan ennakonpidätykset ja kannossa maksettava ennako tilitettäisiin veronsaajille nykyistä verovuodesta 1997 alkaen sovellettavaa veronkantolain muutosta vastaavasti.

Ennakonpalautuksia maksettaisiin ja jäätösveroja kannettaisiin verotuksen valmistumisen edistyessä nykyistä aikaisemmin. Lopullisen verotuksen maksuunpanosuhteet otettaisiin käyttöön koko maan verotuksen valmistuttua.

Lopullisen verotuksen maksuunpanosuhteita tarkistettaisiin ja oikaistaisiin kerran vuodessa seitsemän vuoden ajan. Ensimmäisessä, kuuden kuukauden kuluttua verotuksen valmistumisesta tehtävässä oikaisutilityksessä maksuunpanosuhteita oikaistaisiin siihen mennessä tehdyillä maksuunpanon muutoksilla. Toisesta oikaisutilityksestä alkaen jakosuhteisiin sisällytettäisiin maksuunpanon muutosten lisäksi veronsaajakohdaiset verojäätymät. Seitsemännen oikaisutilityksen jälkeen verovuosi kohtainen tilittäminen lopetettaisiin.

Hallitus ehdottaa, että toisesta oikaisutilityksestä alkaen oikaisutilitysten yhteydessä perittäville ja maksettaville määrille laskettaisiin Suo-

men Pankin viitekorkoon sidottua korkoa. Nykyisen kaltaisista kiinteistä tilitysten korotusprosentteista luovutettaisiin.

Yksittäisten kuntien ja seurakuntien yhteisöveron jako-osuuksien laskentaperusteet ehdotetaan uudistettaviksi. Kunnille tuleva yhteisövero jaettaisiin siten, että yhdessä kunnassa toimivalle yhteisölle maksuunpantu vero olisi sijaintikunnan jako-osuuden laskentaperusteena. Useassa kunnassa toimivalle yhteisölle maksuunpantu vero jaettaisiin yhteisön toimipaikkakuntien kesken toimipaikkojen henkilöstömäärien suhteessa. Konserniavustuslain mukaisessa konserni-suhteessa oleville yhteisöille maksuunpantu vero jaettaisiin konserniin kuuluvien yhteisöjen kunnittaisten henkilöstömäärien suhteessa. Kunnille tulevasta yhteisövero-osasta erotettaisiin laskennallinen metsävero-osuus, joka jaettaisiin kunnittaisten kantorahatulojen perusteella.

Tuloverolaista ehdotetaan kumottaviksi yhteisöjen ja yhteisöetuksien veron jakautumisesta veronsaajien kesken koskevat säännökset. Asiasta säädettäisiin yksinomaan verontilitys-laissa. Esitykseen sisältyvät lait on tarkoitettu tulemaan voimaan kuluvana vuonna ennen vuodelta 1997 toimitettavan verotuksen päättymistä.

Toivomusaloite

Toivomusaloitteessa 41/1998 vp ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin kehittääkseen yhteisöverokäytäntöä niin, että kunnissa tuotettu bruttokansantuotteen arvo otetaan jakoperustan pohjaksi, johon erilaiset tasausjärjestelmät oikeudenmukaisuusnäkökohdat huomioon ottaen suhteutetaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valio-

kunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä.

Ehdotettujen laskentaperusteiden mukaisia

koelaskelmia on tehty vuoden 1995 tietojen pohjalta. Yhteisöveron tuottoa on mitattu sen määränä asukasta kohden. Muutoksia on arvioitu myös yhteisöveron määrän muutoksena asukasta kohden. Valiokunta toteaa, että uudistuksen tietopohja on sikäli puutteellinen, että konserneihin liittyvät tiedot eivät ole olleet laskelmia tehtaessa valmiina. Valiokunnan mielestä hallituksen on seurattava uudistuksen vaikutuksia erityisesti tältä osin.

Ahvenanmaan maakuntahallituksen asiaa koskevassa lausunnossa esitetään säädettäväksi tuloverolain 124 §:ssä erikseen, että yhteisöjen ja yhteisetuoksien Ahvenanmaalta saadusta tulosta on suoritettava veroa valtiolle 15,96 ja seurakunnille 0,84 prosenttia. Niin ikään ehdotetaan säädettäväksi, että niin sanottujen osittain verovelvollisten yhteisöjen on suoritettava Ahvenanmaalta saadusta kiinteistötulosta veroa seurakunnille 0,84 prosenttia.

Ehdotus vastaisi sisällöltään hallituksen esitystä verovuoteen 2000 asti. Ehdotus merkitsi sitä, että verontilityslakiehdotuksen 15 §:stä seuraavat muutokset valtion ja kuntien suhteisiin yhteisöveron saajina eivät vaikuttaisi valtiolle menevän veron suuruuteen Ahvenanmaalta saadun tulon osalta. Tätä perustellaan sekä sillä, että valtionosuusjärjestelmän muutokset eivät koske Ahvenanmaan maakunnan kuntia, että vaikeuksilla, jotka syntyisivät siitä, että verovuosien 2001—2003 valtiolle menevä vero selviäisi vasta kunkin vuoden alussa tehtävästä ministeriön päätöksestä. Maakunnassa kunkin yhteisön maksama vero koostuu valtiolle ja seurakunnille menevästä verosta ja maakuntalainsäädännössä erikseen säädettävästä maakunnan kunnalle menevästä verosta. Näin ollen valtiolle menevän yhteisöveron suuruuden muutos vaikuttaisi Ahvenanmaalla myös kunkin yhteisön maksaman veron määrään, jollei maakuntalainsäädäntöä erikseen muuteta siten, että kokonaisveroprosentti muodostuu samaksi kuin muualla maassa.

Valtiovarainministeriö on valtiovarainvaliokunnalle 2.6.1998 lähettämässään kirjeessä ilmoittanut kannattavansa lakiehdotuksen muuttamista siten, että yhteisöjen ja yhteisetuoksien Ahvenanmaalta saadusta tulosta valtiolle suoritettavan veron prosentti säädettäisiin kiinteäksi

verovuosille 2001—2003. Perusteena ovat käytännön syyt. Näin yhteisöjen ja yhteisetuoksien Ahvenanmaalta saaman tulon kokonaisveroprosentti voitaisiin pitää samana kuin muualla maassa ilman erillistä vuosittaista kesken verovuotta säädettävää maakuntalainsäädäntöä.

Valiokunta ehdottaa, että edellä mainituilla perusteilla tuloverolain 124 §:n 2 momentin loppuun lisätään edellä tarkoitettu säännös (*valiokunnan muutosehdotus*).

Valtiovarainministeriö on edellä mainitussa kirjeessään valtiovarainvaliokunnalle ilmoittanut, että se ei kannata muilta osin maakuntahallituksen ehdottamia muutoksia. Valtion ja kuntien osuoksien mahdolliset muutokset verovuodesta 2001 alkaen eivät vaikuta seurakuntien osuuden suuruuteen, eikä siitä ole tarpeen säätää laissa. Verovuodesta 2004 alkaen ei myöskään siirtymäkauden päätyttyä enää ole mainittuja käytännön vaikeuksia, koska valtiolle menevän yhteisöveron määrä vuodesta 2003 eteenpäin on tiedossa vuoden 2003 alussa.

Maakuntahallituksen lausunnossa katsotaan myös, että ehdotetun verontilityslain 15 §:ssä tulisi erikseen lausua, että yhteisöjen kunnallisvero Ahvenanmaan maakunnassa tilitetään ottaen huomioon maakuntalainsäädännön säännökset. Hallituksen esityksessä on mainittu pykälä siirretty ehdotettuun lakiin voimassa olevasta veronkantolaista entisessä muodossaan. Pykälän perusteluissa mainitaan erikseen, että maakunnan kunnille tuleva yhteisövero jaetaan maakuntalainsäädännön mukaan. Koska pykälä on entisessä muodossaan, jossa ei ole ilmennyt ongelmia, ja koska maakuntalainsäädäntöön viitataan säännöksen perusteluissa, valtiovarainministeriö ei pidä aiheellisena säännöstekstin muuttamista tältä osin. Valtiovarainvaliokunta yhtyy asiassa edellä selostettuun valtiovarainministeriön kantaan.

Valiokunta toteaa, että edellä selostetuilla toimenpiteillä vältetään ne käytännön ongelmat, joita Ahvenanmaan osalta olisi esityksen mukaan ilmennyt. Valiokunta katsoo, että hallituksen tulee seurata tilannetta ja valmistella ajoissa mahdollisesti tarvittavat jatkotoimenpiteet.

Menettely, jossa yhteisöveron tuotosta ohjataan Suomessa osa evankelisuterilaiselle ja orto-

doksiselle kirkolle, on kansainvälisesti ainutlaatuista. Seurakuntien saama osuus on kasvanut 1990-luvun alusta sadoilla miljoonilla markoilla tänä vuonna arvioituun lähes 700 miljoonaan markkaan. Kirkon tehtävät ovat vähenemässä väestökirjanpitosäännösten muuttumisen vuoksi, mikä pienentää kirkon rahoitustarvetta. Samaan aikaan kuntien valtionosuuksia on leikattu ja monet kunnat ovat taloudellisissa vaikeuksissa. Kuntien ahdinkoa voitaisiin nykytilanteessa helpottaa, mikäli seurakuntien osuudesta siirrettäisiin osa kunnille. Toinen vaihtoehto olisi valtion saaman osuuden korottaminen ja sen tuoton ohjaaminen vaikeuksissa oleville kunnille. Seurakuntien menetystä voitaisiin kompensoida alentamalla seurakuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksuja kuntatyönantajan tasolle. Valiokunta katsoo, että hallituksen tulee asianomaisten tahojen kanssa neuvotellen selvittää pikaisesti mahdollisuudet alentaa seurakuntien yhteisöverotuotto-osuutta joko suoraan kuntien hyväksi tai ohjattavaksi valtion osuuden korotuksen kautta vaikeuksissa olevien kuntien auttamiseksi, jolloin samassa yhteydessä selvitettäisiin myös seurakuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksujen taso.

Valiokunta ehdottaa asiaa koskevan lausuman hyväksymistä (valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunta toteaa, että uskonnolliset yhteisöt ovat verotulojen saamisen suhteen keskenään eriarvoisessa asemassa, mikä seikka on koettu ongelmalliseksi.

Hallituksen esityksessä on ehdotettu, että oi-

kaisutilityksissä perittäville ja maksettaville määrille laskettaisiin Suomen Pankin viitekoroon sidottua korkoa. Tiedossa on, että Suomen Pankin viitekoroon sidotusta korosta luovutaan vuodenvaihteessa 1998/1999. Valtiovarainministeriöstä saadun tiedon mukaan on tarkoituksena, että eduskunnalle annetaan erillinen esitys Suomen Pankin peruskoron ja viitekoron korvaavasta menettelystä. Tämän esityksen yhteydessä ratkaistaan, millä tavoin menetellään niissä tapauksissa, joissa korko on lain mukaan sidottu Suomen Pankin viitekoroon. Valiokunta toteaa, ettei nyt esillä olevan esityksen käsitelyä voida lykätä odottamaan edellä tarkoitettua hallituksen esitystä. Valiokunta toteaa, että viitaukset Suomen Pankin peruskoroon voidaan tässä vaiheessa hyväksyä esityksen mukaisina.

Käsittelemänsä aloitteen suhteen valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Päätösehdotus

Valtiovarainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että 1. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja 2. lakiehdotus muutettuna (Valiokunnan muutosehdotus),

että toivomusaloite 41/1998 vp hylätään sekä

että hyväksytään asiaa koskeva lausumaehdotus (Valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunnan muutosehdotus

2.

Laki

tuloverolain 124 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 124 §:n 5 momentti ja muutetaan 124 §:n otsikko sekä 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 2 ja 3 momentti laissa 1263/1997, seuraavasti:

124 §

Veron määräytyminen

Pääomatulojen tuloveroprosentti on 28. Yhteisön ja yhteisyyden tuloveroprosentti on niinkään 28. Yhteisöjen ja yhteisyyksien veron jakautumisesta eri veronsaajien kesken säädetään verontilityslaisissa (/). *Yhteisön ja yh-*

teisetuuden Ahvenanmaan maakunnasta saadusta tulosta suoritetaan kuitenkin verovuosilta 2001—2003 veroa valtiolle 15,96 prosenttia.

(3 mom. kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää pikaisesti mahdollisuudet alentaa seurakuntien yhteisöverotuotto-osuutta joko suoraan kuntien hyväksi tai ohjattavaksi valtion osuuden korotuksen kautta vaikeuksissa olevien kuntien auttamiseksi, jolloin samassa yhteydessä selvitetäisiin myös seurakuntatyönantajan sosiaalivaikutusmaksujen taso.

Helsingissä 5 päivänä kesäkuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Mauri Pekkarinen /kesk
vpj. Kari Rajamäki /sd
jäs. Ulla Anttila /vihr
Pirjo-Riitta Antvuori /kok
Timo Ihamäki /kok (osittain)
Bjarne Kallis /skl
Timo Laaksonen /vas (osittain)
Reijo Laitinen /sd
Håkan Malm /r
Mats Nyby /sd (osittain)
Arja Ojala /sd (osittain)
Maija Rask /sd

Kimmo Sasi /kok
Oiva Savela /kok
Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
vjäs. Kirsti Ala-Harja /kok (osittain)
Ulla Juurola /sd
Pekka Leppänen /vas (osittain)
Raimo Liikkanen /kesk
Maija-Liisa Lindqvist /kesk
Matti Saarinen /sd
Irja Tulonen /kok
Kari Uotila /vas.

VASTALAUSE 1

Koska emme voi yhtyä kaikilta osin valiokunnan mietintöön, esitämme vastalauseena mielipiteenämme seuraavaa:

Yhteisöveron jakoperusteiden tarkistaminen on sinänsä oikea ja välttämätön toimenpide. Uudistukselle asetettu tavoite, kohdentaa yhteisöverot kertymän mukaisesti ja kuntien elinkeinopolitiikkaa tukevaksi, on lähtökohdiltaan oikea. Tosiasia kuitenkin on, että yritysten sijoittumiseen vaikuttavat kunnan elinkeinopolitiikkaa huomattavasti enemmän muut tekijät kuten yliopistojen, tutkimuslaitosten ja valtion hallintoyksiköiden sijainti.

Asiaa valmistellut työryhmä ei löytänyt selkeää mallia, joka käytännössä noudattaisi elinkeinoelämästä saatavissa olevien tunnuslukujen perusteella kullakin paikkakunnalla tuotettua yritysten todellista tulosta. Hallituksenkaan esitys yhteisöverojen jakoperusteiksi kuntien välillä ei vastaa monikuntaisten ja konserniyritysten todellista tulosta eri kunnissa.

Elinkeinoelämän tunnuslukujen valossa oikeudenmukainen jako suuralueiden kesken toteutuisi, jos kuntien yhteisövero jaettaisiin puoleksi asukaslukuperusteisesti ja puoleksi hallituksen esittämällä mallilla. Tällä mallilla olisi myös muita kunnallistalouden kannalta erinomaisia etuja.

Uudistuksen keskeisin ongelma on käytännössä siirtymäkausi, sillä siirtymäkauden jälkeen vuodesta 2003 alkaen verotulojen täydennysjärjestelmä tasaa muutokset suurimmalta osin. Siksi uudistuksen toteutuksessa tulisi kiinnittää erityinen huomio siirtymäkauden aikana tapahtuvien menetysten korvaamiseen. Edellyttäen, että näin menetellään, esitämme, että asukasluvun painoarvoksi tulisi 25 prosenttia ja hallituksen esityksen 75 prosenttia. Tältä osin malli olisi sama kuin Kuntaliiton esitys.

Siirtymäkauden järjestelyiksi esitämme, että hallituksen esityksen 30 §:ää muutettaisiin siten, että siirtymäkauden rajaus 1 500 markkaa asu-

kasta kohden alennettaisiin 500 markkaan ja että verovuonna 2001 kunnittaisen yhteisöveron määrä on enintään 3 000 markkaa pienempi asukasta kohden hallituksen esittämän 4 000 markan sijaan.

Edelleen katsomme, että valtiovarainvaliokunnan olisi tullut esittää, että niiden kuntien asemasta, jotka uudistuksen johdosta joutuvat suuriin taloudellisiin vaikeuksiin, huolehdittaisiin varaamalla riittävän suuri harkinnanvarainen rahoitusavustus kohdennettuna yhteisöveromenetysten kompensoimiseen. Suomen Kuntaliitto on esittänyt tähän tarkoitukseen 200 miljoonaa markkaa.

Kiinnitämme huomiota myös metsäverosuutta koskevaan valiokunnan kannanottoon ja toteamme, että metsäveromuotojen korvaaminen metsätalousmaahan kohdennetulla kiinteistöverolla ei ole tässä vaiheessa mahdollista meillä olevan metsäverouudistuksen siirtymävaiheen johdosta. Tämän vuoksi emme kannata nykyisten metsäveromuotojen korvaamista kiinteistöverolla. Pikemminkin tulisi tutkia mahdollisuutta siihen, että nykyiset metsäverot tuloutettaisiin kaikilta osiltaan kiinteistöjen sijaintikuntaan.

Hallitus muutti kuluvan vuoden alusta lukien yhteisöveron jako-osuuksia. Muutos oli huonosti perusteltu kuntien taloudellisen tilan näkökulmasta. Se ajaa kunnat erittäin vaikeaan tilanteeseen.

Ehdotus

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Vastalauseen muutosehdotus) ja

että hyväksytään kaksi lausumaa (Vastalauseen lausumaehdotukset).

Vastalauseen muutosehdotus

1.

Verontilityslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—12 §
(Kuten VaVM)

13 §

*Yksittäisten kuntien ja seurakuntien jako-
osuudet*

Kunnan jako-osuus määräytyy verovuositain 75 prosentin painoarvolla kunkin kunnan 2 momentin mukaisen yritystoimintaerän ja 4 momentin mukaisen metsäerän summan suhteellisenä osuutena kaikkien kuntien vastaavien lukujen summasta ja 25 prosentin painoarvolla kunkin kunnan asukasluvun suhteellisenä osuutena kaikkien kuntien yhteenlasketusta asukasluvusta. Evankelis-luterilaisen seurakunnan jako-osuus määräytyy vastaavasti.

(2 ja 3 mom. kuten VaVM)

14—29 §
(Kuten VaVM)

30 §

*Yksittäisten kuntien ja seurakuntien jako-
osuuksien määräytyminen verovuosilta
1999—2001*

Verovuosien 1999 ja 2000 yhteisöverojen tili-

tyksissä 13 §:n mukaisten jako-osuuksien painoarvo on 50 prosenttia ja veronkantolain 12 d §:n mukaisesti viimeksi vahvistettujen jako-osuuksien painoarvo 50 prosenttia. Näin määrättyjä jako-osuuksia korjataan siten, että niiden mukaan tuleva kunnittainen yhteisöveron määrä eroaa veronkantolain 12 d §:n mukaisesti vahvistettujen jako-osuuksien mukaan lasketusta vastaavasta määrästä enintään 500 markkaa asukasta kohden. Seurakuntien osalta menetellään vastaavasti siten, että ero on enintään 37 markkaa asukasta kohden.

Verovuonna 2001 sovellettavia 13 §:n mukaisesti määräytyviä jako-osuuksia korjataan siten, että niiden mukaan tuleva kunnittaisen yhteisöveron määrä on enintään 3 000 markkaa pienempi asukasta kohden kuin veronkantolain 12 d §:n mukaisesti vahvistettujen jako-osuuksien mukainen vastaava määrä.

(3 mom. kuten VaVM)

31 §
(Kuten VaVM)*Vastalauseen lausumaehdotukset*

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin yhteisöveron jako-osuuden muuttamiseksi 1999 alusta lukien takaisin 44,8 %:iin.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, vielä vuotta 1999 koskien, kirkon yhteisövero-osuuden pienentämiseksi ja vastaavalla määrällä kirkon sotu-maksun keventämiseksi sekä leikattavan yhteisövero-osuuden kohdentamiseksi harkinnanvaraisina avustuksina heikoimassa asemassa oleville kunnille.

Helsingissä 5 päivänä kesäkuuta 1998

Maija-Liisa Lindqvist /kesk
Bjarne Kallis /skl

Raimo Liikkanen /kesk
Mauri Pekkarinen /kesk

VASTALAUSE 2

Hallituksen esitys verontilityslaiksi (HE 54/1998 vp) ei sisällä muutosta yhteisöveron jako-osuuksiin, jotka tällä hetkellä ovat valtiolle 57 %, kunnille 40 % ja seurakunnille 3 %. Lain valmistelussa hallitus ei ole siis katsonut aiheelliseksi ryhtyä näitä jako-osuuksia muuttamaan. Yhteisöveron suuri kasvu viime vuosina on hyödyntänyt kaikkia veronsaajia samassa suhteessa, mutta markkamääräisesti valtio on hyötynyt tietenkin eniten ja seurakunnat vähiten.

Lakiesityksen käsittelyn yhteydessä valiokunta on mielestämme täysin perusteettomasti ja oikeastaan asiantuntijoita kuulematta ottanut kannan, jonka mukaan seurakuntien jako-osuutta tulisi edelleen pienentää.

Todettakoon että kirkon jako-osuutta pudotettiin vuosi sitten 3,3 prosentista 3 prosenttiin ilman että muiden veronsaajien taloudellinen asema olisi siitä merkittävästi parantunut.

Kirkon työnantajan korkea sosiaaliturvamaksu 10,8 % on enemmän kuin kaksinkertainen kuntien sosiaaliturvamaksuun nähden. Työllisyysnäkökohdat huomioon ottaen sotu-maksun alentaminen olisi perusteltua ja siitä syntyvä taloudellinen säästö voitaisiin kompensoida yhteisöveron jako-osuuden alentamisella. Tällaista ratkaisua kukaan tuskin vastustaisi.

Kirkon jako-osuuden pudottaminen ilman täyttä kompensatiota ei ratkaisisi kenenkään ongelmaa, mutta synnyttäisi uuden sellaisen. Tulomenetyksen johdosta kirkko joutuisi toimintaansa supistamaan.

Seurakunnat tarjoavat tänään varsin paljon sosiaalipalveluja kuten lapsi- ja nuorisotyötä sekä diakoniapalveluja vanhuksille, sairaille, vähävaraisille ja syrjäytyneille. Seurakuntien tarjoamat sosiaalipalvelut nousevat vuositasolla lä-

hes miljardiin markkaan ja ovat yhteiskunnallisesti näin ollen hyvin merkittäviä.

Yhteisöveron varsinaisiin jakosuhteisiin ei näin ollen tulisi puuttua ilman että täysi kompensatio mahdollisesta menetyksestä annettaisiin.

Edellä mainituista syistä katsomme, ettei valiokunnan hyväksymää perustelulausumaa seurakuntien yhteisövero-osuuden pienentämisestä tule hyväksyä esitetyssä muodossa.

Eräs yhteisöveron jakoon liittyvä ongelma sen sijaan on uskonnonvapauslain mukaan rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien asema. Nämä joutuvat nimittäin maksamaan ylläpitämistään liiketoiminnastaan yhteisöveroa toiselle uskonnolliselle yhdyskunnalle. Tämä koetaan mainituissa piireissä epäoikeudenmukaisena. Kysymyksessä ei ole kovin suuri summa, arviolta noin 6 miljoonaa markkaa vuodessa, mutta asia on periaatteeltaan merkittävä. Epäkohta olisi yksinkertaisimmalla tavalla poistettavissa siten, että opetusministeriö myöntäisi edellä mainituille uskonnollisille yhdyskunnille toiminta-avustusta saman verran kuin nämä ovat ylläpitämistään liiketoiminnastaan maksaneet yhteisöveroa toiselle uskonnolliselle yhdyskunnalle.

Toinen tapa epäkohdan poistamiseksi on sisällyttää muut uskonnolliset yhdyskunnat verontilityslain 12 §:n 1 momenttiin veronsaajiksi.

Kun jakoperusteita joka tapauksessa tullaan lähiaikoina tarkistamaan, esitämme, että edellä mainittu epäoikeudenmukaisuus korjattaisiin siinä yhteydessä.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että hyväksytään lausuma (Vastalauseen lausumaehdotus).

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, miten oikeudenmukaisuusnäkökohdat huomioon ottaen voidaan yhteisöveron jakoperusteissa ottaa huomioon myös ne uskonnolliset yhdyskunnat, jotka ylläpitämästään liiketoiminnasta joutuvat maksamaan yhteisöveroa toiselle uskonnolliselle yhdyskunnalle.

Helsingissä 5 päivänä kesäkuuta 1998

Bjarne Kallis /skl
Mauri Pekkarinen /kesk

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 9/1998 vp

Hallituksen esitys verontilityslainsäädännön ja laiksi tuloverolain 124 §:n muuttamisesta

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 12 päivänä toukokuuta 1998 lähettäessään hallituksen esityksen 54/1998 vp verontilityslainsäädännön ja laiksi tuloverolain 124 §:n muuttamisesta valmistelevalle käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan samalla määrännyt, että hallintovaliokunnan on annettava asiasta lausunto valtiovarainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- vanhempi finanssisihteeri Merja Taipalus, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Martti Kallio, neuvotteleva virkamies Christel von Martens ja ylitarkastaja Markku Nissinen, sisäasiainministeriö
- ylijohdaja Risto Salama ja apulaisjohtaja Anneli Kukkonen, Verohallitus
- kirkkoneuvos Matti Halttunen, Kirkkohallitus
- lainoppinut asessori Timo Parrukoski, Suomen ortodoksinen kirkollishallitus
- erityisasiantuntija Hannele Taatila, Suomen Kuntaliitto
- tilastojohtaja Ilkka Hyppönen, Tilastokeskus

- maakuntatutkija Seppo Tiainen Pohjois-Karjalan liitto
- talousarviopäällikkö Lauri A. Manninen ja erikoistutkija Heikki Helin, Helsingin kaupunki
- taloussuunnittelupäällikkö Pauli Outila, Vantaan kaupunki
- kaupunginjohtaja Raimo Ronkainen, Tornion kaupunki
- talous- ja suunnittelujohtaja Olli Mäkelä, Uudenkaupungin kaupunki
- taloussuunnittelupäällikkö Ari Hirvensalo, Jyväskylän kaupunki
- kunnanjohtaja Kari Ahokas, Kempeleen kunta
- kunnanjohtaja Teppo Sirniö ja taloussihteeri Pekka Hyvönen, Rautavaaran kunta
- kunnansihteeri Erkki Nikkilä, Konneveden kunta
- kunnanjohtaja Ahti Puumalainen, Juuan kunta
- vice president, corporate accounting and taxation Jouni Grönroos, Outokumpu Oyj.

Kuoreveden kunta on lisäksi antanut kirjallisen asiantuntijalausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muun muassa, että yksittäisten kuntien ja seurakuntien yhteisöveron jako-osuuksien laskentaperusteet uudistettaisiin. Kunnille tuleva yhteisövero jaettaisiin siten, että yhdessä kunnassa toimivalle yhteisölle maksuunpantu vero olisi sijantikunnan jako-osuuden laskentaperusteena. Useassa kunnassa toimivalle yhteisölle maksuunpantu vero jaettaisiin yhteisön toimipaikkakuntien kesken toimipaikkojen henkilöstömäärien suhteessa. Konserniavustuslain mukaisessa konsernisuhteessa oleville yhteisöille maksuunpantu vero jaettaisiin konserniin kuuluvien yhteisöjen kunnittaisten henkilöstömäärien suhteessa. Kunnille tulevasta yhteisöve-

rosta erotettaisiin laskennallinen metsäverosuus, joka jaettaisiin kunnittaisten kantorahatulojen perusteella. Uudistuksesta aiheutuvat kuntien valtionosuuksien muutokset tasattaisiin yhteisöverojärjestelmän sisällä muuttamalla veronsaajaryhmien jako-osuuksia.

Säännökset yhteisöjen ja yhteisötuksien veron jakautumisesta veronsaajien kesken ehdotetaan kumottaviksi tuloverolaista, ja asiasta säädettäisiin verontilityslaisissa.

Uusia yhteisöveron jako-osuuksia sovellettaisiin verovuodelta 1999 tehtävistä tilityksistä lähtien.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta on tarkastellut hallituksen esitystä toimialansa huomioon ottaen lähinnä yhteisöverojärjestelmän kannalta.

Valiokunta toteaa, että taloudellinen kehitys on Suomessa viime vuosina ollut varsin voimakasta ja että yhteisöjen maksamat verot ovat kasvaneet merkittävästi. Vuodelta 1997 yhteisöveroa arvioidaan pantavan maksuun noin 22 miljardia markkaa, josta kuntien osuus on noin 10 miljardia markkaa ja seurakuntien osuus yli 700 miljoonaa markkaa. Vuonna 1993 kuntien ja seurakuntien osuus on ollut yhteensä 2,7 miljardia markkaa.

Kuntien ja seurakuntien jako-osuudet ovat kuitenkin pysyneet samoina vuoden 1994 alusta lukien. Tämä johtuu siitä, että yksittäisten kuntien ja seurakuntien jako-osuuksien laskentaperusteina käytetään vuosilta 1991 ja 1992 toimitetussa kunnallisverotuksessa yhteisöjen kiinteistö-, liike- ja henkilökohtaisesta tulosta maksuunpantujen äyrien perusteella laskettavia veroja. Lisäksi jako-osuuksiin vaikuttavat myös eräät muut seikat. Jako-osuuksien laskentaperusteita ei ole voitu tarkistaa, koska verojärjestelmä on muuttunut vuoden 1993 alusta.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että yksittäisten kuntien ja seurakuntien yhteisöveron jako-osuuksien laskentaperusteet uudistetaan. Esityksen tavoitteena on yhteisöveron jakaminen siten, että jakoperusteet mahdollisimman hyvin vastaisivat kunnissa toimivien yhteisöjen maksamien verojen jakaumaa. Tällä tavalla voidaan kannustaa kuntia elinkeinoelämän toimintaedellytysten parantamiseen. Hallituksen esitys merkitsee huomattavaa parannusta nykytilaan verrattuna. Uudistuksen merkitystä korostaa myös kasvanut yhteisöjen maksamien verojen määrä. Valiokunta pitää asianmukaisena, että uudistus toteutetaan valtion ja kuntien kannalta kustannusneutraalisti. Uudistuksesta aiheutuvat kuntien valtionosuuksien muutokset tasataan tämän vuoksi yhteisöverojärjestelmän sisällä. Valiokunta huomauttaa lisäksi, että asukasluku on käytössä kuntien valtionosuuksien määrääytymisperusteissa, mihin se soveltuu paremmin kuin yhteisöveron jakoperusteisiin.

Jos yhteisöllä on toimipaikka vain yhdessä kunnassa, yhteisön vero ohjataan esityksen mukaan yhteisön sijaintikunnalle. Jos yhteisöllä on toimipaikkoja useassa kunnassa, yhteisölle maksuunpantu vero jaetaan kunkin yhteisön toimipaikkakuntien kesken toimipaikkojen kunnit-

taisten henkilöstömäärien suhteessa. Konserni-suhteessa olevien yhteisöjen verot lasketaan esityksen mukaan yhteen ja jaetaan konsernin yhteisöjen kunnittaisten henkilömäärien suhteessa. Pääkonttorikunnat saavat järjestelmässä henkilömäärän mukaisen osuuden yhteisöverosta, kuten muutkin kunnat. Konsernirakenteen huomioon ottaminen yhteisöveron jako-osuuksien laskennassa on keskeinen uudistuksen tavoitteita, oikeudenmukaisia jakoperusteita, toteuttava elementti.

Uuden jako-osuusjärjestelmän kahtena ensimmäisenä voimassaolovuotena verotuotto-muutoksia tasataan erityisjärjestelyin. Verovuosien 1999 ja 2000 yhteisöveron tilityksissä sovellettavat jako-osuudet määräytyvät esityksen perusteella siten, että uuden järjestelmän mukaisten jako-osuuksien painoarvo on 50 prosenttia ja tällä hetkellä voimassa olevien eli vanhojen jako-osuuksien painoarvo on niinkään 50 prosenttia.

Valiokunta toteaa, että lisäksi kohtuullistetaan vuosina 1999—2001 erityisen merkittäviä verotuottomuutoksia siten, että uudistuksesta aiheutuvat kunnittaiset verotuottomuutokset saavat olla enintään 1500 markkaa vuodessa asukasta kohden verrattuna vanhojen jako-osuuksien mukaan laskettuihin yhteisöveroihin. Seurakuntien osalta menetellään vastaavalla tavalla, kuitenkin siten, että muutosrajana pidetään 110 markkaa asukasta kohden. Riittävän sopeuttamisajan varmistamiseksi vielä vuonna 2001 uudistuksen johdosta verotuottoja menettävien kuntien verotuottomuutokset saavat olla enintään 4000 markkaa asukasta kohden. Samalla voidaan pitää kiinni siitä lähtökohdasta, ettei valtion ja kuntasektorin rahoitusasema uudistuksen johdosta muutu.

Esityksen mukaan uudistetut jako-osuudet ovat vuonna 2001 ensimmäistä kertaa kuntien valtionosuuslain mukaisen valtionosuuksien verotuloihin perustuvien tasauslisäysten ja tasausvähennysten laskentatekijänä. Uutta menettelyä sovellettaisiin ensimmäisen kerran verovuodelta 1999 maksuunpantujen verojen perusteella laskettaviin vuoden 2001 valtionosuuksien tasauksiin. Verotuloihin perustuva tasaus määräytyy tällä hetkellä vahvistamisvuotta edeltäneenä vuonna valmistuneen verotuksen maksuunpano-

tietojen perusteella. Valiokunta pitää tärkeänä, että tätä viivettä lyhennetään asetuksen muutoksella edellä kuvatulla tavalla yhdellä vuodella. Koska tarkoituksena on toteuttaa jako-osuusuu-distus valtion ja kuntien kannalta kustannus-neutraalisti, uudistuksen johdosta aiheutuvat valtionosuuksien muutokset otetaan huomioon muuttamalla valtion ja kuntien jako-osuuksia. Jako-osuuksia korjataan tämän johdosta vuosina 2001—2003, minkä jälkeen sovelletaan vuodelle 2003 vahvistettuja jako-osuuksia.

Valiokunta toteaa, että verotulotäydennyksen kolmen vuoden viive on ongelmallinen jo nykyjärjestelmässä. Valiokunnan mielestä tulisi selvittää mahdollisuudet viiveen lyhentämiseen vuodelle mahdollisimman pian.

Seurakuntien osalta verotulojen tasaus järjestetään kuntien verotuloihin perustuvaa tasausta vastaavasti kirkon keskusrahaston avustusjärjestelmän kautta.

Valiokunta toteaa, että yksittäisten kuntien ja seurakuntien yhteisöveron jako-osuuksien uudistaminen muuttaisi kuntien saamia yhteisöverotuottoja verrattuna voimassa oleviin jako-osuuksiin. Kuntien taloudellisen aseman muutoksia verotulojen suhteen tulee kuitenkin tarkastella kokonaisuutena ottaen huomioon sekä verotulojen muutokset että kuntien valtionosuuslain mukainen valtionosuuksien verotuloihin perustuva tasaus.

Lukuun ottamatta konsernisuhteessa olevien yhteisöjen verojen jakamista esityksessä ehdotettujen laskentaperusteiden mukaisia koelaskelmia on tehty vuoden 1995 tietojen pohjalta. Yhteisöveron tuottoa on mitattu sen määränä asukasta kohden. Muutoksia on arvioitu myös yhteisöveron määrän muutoksena asukasta kohden.

Valiokunta toteaa, että uudistuksen tietopohja on sikäli puutteellinen, että konserneihin liittyvät tiedot eivät ole olleet laskelmia tehtäessä valmiina. Mahdolliset järjestelmän korjaustoimenpiteet onkin toteutettava heti, jos siihen ilmenee perusteita.

Valiokunta huomauttaa, että niiden kuntien asemasta, jotka joutuvat suuriin taloudellisiin vaikeuksiin, tulee huolehtia esimerkiksi harkinnanvaraisin rahoitusavustuksin.

Kuntien yhteisövero-osuuksien yritystoimintaerän laskentaperusteina on Verohallituksesta saatava kullekin yhteisölle maksuun pannun yhteisöveron määrä ja Tilastokeskuksen Yritys- ja toimipaikkarekisterin tiedot yhteisöjen sijainti- ja toimipaikkakunnista sekä henkilöstömääristä. Valiokunta toteaa, että tilastolain (734/1995) mukaan toimipaikkatiedot ovat julkisia, mutta yhteisöjen henkilöstömäärätiedot eivät ole, joten niitä ei tämän hetkisen lainsäädännön mukaan voida toimittaa kuntien tarkastettaviksi. Muilta osin Tilastokeskuksen tiedot ovat julkisia. Valiokunnan mielestä on tärkeää, että Tilastokeskus tekee jatkuvasti tilastoihinsa kohdistuvaa kehittämistyötä myös niiden oikeudellisuuden takaamiseksi. Valiokunta kiinnittää huomiota vielä siihen, että hallituksen esitykseen sisältyvien yhteisövero-osuuksien määräytymisperusteiden edelleen kehittämistä selvitetään tulevaisuudessa esityksen peruslähtökohtien pohjalta.

Asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty valiokunnan huomiota siihen, että metsävero-osuus ei sovellu luontevasti yhteisöveron jakojärjestelmään. Samalla on esitetty, että nykyiset metsäveromuodot voitaisiin korvata kiinteistöverolla. Valiokunta toteaa, että metsäveromuotojen korvaaminen metsätalousmaahan kohdennetulla kiinteistöverolla edellyttäisi nykyistä merkittävästi korkeampia kiinteistöveroprosentteja, mikäli verotulojen taso pidettäisiin nykyistä vastaavana. Valiokunta ei tässä yhteydessä tue asian-

tuntijakuulemisessa esitettyä mallia. Hallituksen esitys ottaakin huomioon asianmukaisella tavalla metsävaltaisten kuntien aseman.

Valiokunta katsoo, että säädettävän lain toimituutta on seurattava. Tällöin on arvioitava muun ohella konserniverotuksen vaikutusta uudistukseen, mahdollisuuksia yhteisöveron jakoperusteiden kautta kannustaa seutukuntapohjaiseen kuntien yhteistyöhön elinkeinotoiminnan kehittämisessä sekä kirkon osalta yhteisöveron perusteita.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksemukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta kunnioittavasti esittää,

että valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä tarkastelemiltaan osin muuttamattomina,

ja että valtiovarainvaliokunta lisäksi ottaa huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Matti Väistö /kesk
vpj. Kaarina Dromberg /kok
jäs. Ulla Juurola /sd
Reijo Kallio /sd
Toimi Kankaanniemi /skl
Juha Karpio /kok
Pehr Löw /r

Hannes Manninen /kesk
Jukka Mikkola /sd
Tuija Pohjola /sd
Iivo Polvi /vas
Veijo Puhjo /va-r
Erkki Pulliainen /vihr
Aulis Ranta-Muotio /kesk.

ERIÄVÄ MIELIPIDE 1

Koska emme voi yhtyä kaikilta osin valiokunnan lausuntoon, esitämme eriävänä mielipiteenämme seuraavaa:

Yhteisöveron jakoperusteiden tarkistaminen on sinänsä oikea ja välttämätön toimenpide. Uudistukselle asetettu tavoite kohdentaa yhteisöverot kertymän mukaisesti ja kuntien elinkeinopolitiikkaa tukevaksi on lähtökohdiltaan oikea. Tosiasia kuitenkin on, että yritysten sijoittumiseen vaikuttavat kunnan elinkeinopolitiikkaa huomattavasti enemmän muut tekijät, kuten yliopistojen, tutkimuslaitosten ja valtion hallintoyksiköiden sijainti.

Asiaa valmistellut työryhmä ei löytänyt selkeää mallia, joka käytännössä noudattaisi elinkeinoelämästä saatavissa olevien tunnuslukujen perusteella kullakin paikkakunnalla tuotettua yritysten todellista tulosta. Hallituksenkaan esitys yhteisöverojen jakoperusteiksi kuntien välillä ei vastaa monikuntaisten ja konserniyritysten todellista tulosta eri kunnissa.

Elinkeinoelämän tunnuslukujen valossa oikeudenmukainen jako suuralueiden kesken toteutuisi, jos kuntien yhteisövero jaettaisiin puoleksi asukaslukuperusteisesti ja puoleksi hallituksen esittämällä mallilla. Tällä mallilla olisi myös muita kunnallistalouden kannalta erinomaisia etuja.

Uudistuksen keskeisin ongelma on käytännössä siirtymäkausi, sillä siirtymäkauden jälkeen vuodesta 2003 alkaen verotulojen täydennysjärjestelmä tasaa muutokset suurimmalta osin. Siksi uudistuksen toteutuksessa tulisi kiinnittää erityinen huomio siirtymäkauden aikana tapahtuvien menetysten korvaamiseen. Edellyttäen, että näin menetellään, esitämme, että asukasluvun painoarvoksi tulisi 25 prosenttia ja hallituksen esityksen 75 prosenttia. Tältä osin malli olisi sama kuin Kuntaliiton esitys.

Siirtymäkauden järjestelyiksi esitämme, että hallituksen esityksen 30 §:ää muutettaisiin siten, että siirtymäkauden rajaus 1 500 markkaa asukasta kohden alennettaisiin 500 markkaan ja että verovuonna 2001 kunnittaisen yhteisöveron

määrä on enintään 3 000 markkaa pienempi asukasta kohden hallituksen esittämän 4 000 markan sijaan.

Edelleen katsomme, että hallintovaliokunnan olisi tullut esittää, että niiden kuntien asemasta, jotka uudistuksen johdosta joutuvat suuriin taloudellisiin vaikeuksiin, huolehdittaisiin varamalla riittävän suuri harkinnanvarainen rahoitusavustus kohdennettuna yhteisöveromenetyksen kompensoimiseen. Suomen Kuntaliitto on esittänyt tähän tarkoitukseen 200 miljoonaa markkaa.

Kiinnitämme huomiota myös metsäverosuutta koskevaan valiokunnan kannanottoon ja toteamme, että metsäveromuotojen korvaaminen metsätalousmaahan kohdennetulla kiinteistöverolla ei ole tässä vaiheessa mahdollista meillä olevan metsäverouudistuksen siirtymävaiheen johdosta. Tämän vuoksi emme kannata nykyisten metsäveromuotojen korvaamista kiinteistöverolla. Pikemminkin tulisi tutkia mahdollisuutta siihen, että nykyiset metsäverot tulouttaisiin kaikilta osiltaan kiinteistöjen sijaintikuntaan.

Edellä esitetyin perustein katsomme, että valtiovarainvaliokunnan tulisi muuttaa verontilityslain 13 §:n 1 momentti ja 30 §:n 1 ja 2 momentti seuraavaan muotoon:

13 §

Yksittäisten kuntien ja seurakuntien jako-osuudet

Kunnan jako-osuus määräytyy verovuositain 75 prosentin painoarvolla kunkin kunnan 2 momentin mukaisen yritystoimintaerän ja 4 momentin mukaisen metsäerän summan suhteellisenä osuutena kaikkien kuntien vastaavien lukujen summasta, ja 25 prosentin painoarvolla kunkin kunnan asukasluvun suhteellisenä osuutena kaikkien kuntien yhteenlasketusta asukasluvusta. Evankelis-luterilaisen seurakunnan jako-osuus määräytyy vastaavasti.

— — — — —

30 §

*Yksittäisten kuntien ja seurakuntien
jako-osuuksien määräytyminen verovuosilta
1999—2001*

Verovuosien 1999 ja 2000 yhteisöverojen tilityksissä 13 §:n mukaisten jako-osuuksien painoarvo on 50 prosenttia ja veronkantolain 12 d §:n mukaisesti viimeksi vahvistettujen jako-osuuksien painoarvo 50 prosenttia. Näin määrättyjä jako-osuuksia korjataan siten, että niiden mukaan tuleva kunnittainen yhteisöveron määrä eroaa veronkantolain 12 d §:n mukaisesti vahvistettujen jako-osuuksien mukaan lasketusta vas-

taavasta määrästä enintään 500 markkaa asukasta kohden. Seurakuntien osalta menetellään vastaavasti siten, että ero on enintään 37 markkaa asukasta kohden.

Verovuonna 2001 sovellettavia 13 §:n mukaisesti määrättyviä jako-osuuksia korjataan siten, että niiden mukaan tuleva kunnittaisen yhteisöveron määrä on enintään 3 000 markkaa pienempi asukasta kohden kuin veronkantolain 12 d §:n mukaisesti vahvistettujen jako-osuuksien mukainen vastaava määrä.

_____

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1998

Hannes Manninen /kesk
Matti Väistö /kesk
Aulis Ranta-Muotio /kesk

ERIÄVÄ MIELIPIDE 2

Yleistä

Pääministeri Esko Ahon hallituksen toimesta toteutettu pääomatulojen verotuksen uudistaminen merkitsi yhteisöveron tuoton erittäin voimakasta kasvua. Vuoden 1993 määrä oli 5,7 mrd. mk, josta kunnat saivat 2,5 mrd. mk ja seurakunnat 0,2 mrd. mk, kun vuonna 1998 määrät ovat noin viisinkertaiset. Uudistus siinä onnistui hyvin. Sen sijaan yhteisöveron jakautuminen eri veronsaajaryhmien, valtion, kuntien ja seurakuntien kesken ei enää ole oikeudenmukaista. Kärjekkäämmiin ovat vääristyneet kuntien väliset suhteet. Lisäksi järjestelmä loukkaa uskonnonvapauden ja tasavertaisuuden periaatetta seurakuntien osalta. Hallitus esittää uudistusta, joka korjaa osittain kuntien välisen ongelman, mutta aiheuttaa eräille kunnille kohtuuttomia ongelmia. Kaikkien uskontokuntien kohtelun oikeudenmukaistamista hallitus ei esitä. Näiltä osin hallituksen esitys ja hallintovaliokunnan lausunto ovat puutteellisia ja vaativat korjaamista.

Osittainen asukaslukuperusteisuus ja siirtymäkauden rajaus

Yhteisövero-osuuden jakaminen kuntien kesken on toteutettava siten, että perusteissa otetaan huomioon 25-prosenttisesti asukasluku. Vaikka perusteen soveltuvuutta voidaan kritisoida, tuo se selkeästi oikeudenmukaisuutta jakoperusteisiin. Tämä on tärkeämpää kuin niin sanottu puhdaslinjaisuus.

Siirtymäkauden kohtuuttomia menetyksiä tulee lieventää rajaamalla menetyksen katto hallituksen esittämästä 1 500 mk:sta/asukas/v 750 mk:aan/asukas/v. Näin suurimpaan ahdinkoon ajautuvat kunnat selviävät, kunnes verotulojen tasausjärjestelmä alkaa vaikuttaa. Menetyksen lakisääteinen rajaaminen on oikeudenmukaisempi ja ennakoitavampi menettely kuin turvautuminen harkinnanvaraisiin rahoitusavustuksiin.

Konserniavustusten ja toimipaikkojen sijaintiin liittyvien tietojen epävarmuuteen sekä metsäveron aiheuttamiin ongelmiin on kiinnitettävä erityistä huomiota ja seurantaa.

Kirkkojen yhteisövero-osuus kaikille seurakunnille

Omistajien tai osakkaiden uskontokunnasta riippumatta kaikki yhtiöt, perikunnat ja muut yhteisöt ovat yhteisöverovelvollisia. Yhteisöverosta jaetaan kuitenkin osuus vain evankelisluterilaisen ja ortodoksisen kirkon seurakunnille. Kaikkien muiden uskonnollisten yhdyskuntien seurakunnat ovat yhteisövero-osuuden ulkopuolella. Myös uskonnollisten yhdyskuntien omistamat kustannus- ja muut yhtiöt maksavat yhteisöveroa, josta osa menee kahdelle kirkolle, vaikka nämä yhtiöt eivät saa vastinetta tälle maksuvelvollisuudelleen. Missään muussa maassa ei ole järjestelmää, jonka mukaan yhteisöt maksavat veroa seurakunnalle, johon yhteisön omistajat eivät kuulu.

Yhteisöverolainsäädäntö loukkaa uskonnonvapauden ja tasavertaisuuden periaatetta. Seurakunnille osoitettava osuus yhteisöverosta tulee jakaa kaikille uskonnonvapauslain (267/1922) mukaisesti rekisteröityneille uskonnollisille yhdyskunnille niiden virallisten jäsenrekisterien mukaisten jäsenmäärien suhteessa. Lisäksi yhdistyslain mukaisesti rekisteröityneille seurakunnille tulee osoittaa niiden jäsenmäärien edellyttämä osuus yhteisöverosta. Laki uskontokuntien jäsenrekisteristä on eduskunnan käsiteltävänä ja tulee voimaan vuonna 1999.

Kaikkien uskonnollisten yhdyskuntien seurakunnat pitävät omin kustannuksin ja ilman verotusoikeutta jäsenrekistereitä. Eräillä seurakunnilla on suojeltuja kiinteistöjä. Useilla vapailla seurakunnilla on omia hautausmaita. Seurakunnat tekevät laajaa lapsi-, nuoriso- ja sosiaalista työtä sekä lähetys- ja kehitysyhteistyötä ja kouluttavat työntekijänsä. Yhteisövero-oikeudesta huolimatta evankelisluterilaiseen kirkkoon kuulumattomien osalta evankelisluterilaiset seurakunnat perivät moninkertaiset hautapaikkamaksut. Nämä seurakunnat maksavat kiinteistöveroä, kun muun muassa eräät aatteelliset yhdistykset on tästä vapautettu. Koko toimintansa niin sanotut vapaat seurakunnat hoitavat ilman verotusoikeutta vapaaehtoisin lahjoituksin.

Kaikkia koskeva yhteisöverovelvollisuus ja mainitut tehtävät sekä kustannukset huomioon ottaen on perusteltua, että yhteisöveron seurakuntien osuus jaetaan kaikkien seurakuntien kesken niiden jäsenmäärien suhteessa. Evankelisluterilaisen ja ortodoksisen kirkon yhteisövero-osuus on kasvanut 1990-luvun alun 20 mmk:n tasosta 40-kertaiseksi eli lähes 800 mmk:aan ilman, että mitkään tehtävät tai kustannukset olisivat muuttuneet. On kohtuullista, että tästä summasta jaetaan osuus muiden uskontokuntien seurakunnille. Kysymys on noin 2 prosentin osuudesta eli noin 15 miljoonan markan summasta vuosittain. Kun osa kansasta ei kuulu mihinkään seurakuntaan, voidaan tätä vastaava osuus jättää valtiolle tai käyttää kuntien erityistarpeisiin.

Valiokunnan lausuntoon tuleekin sisällyttää seuraava lausuma.

Valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin yhteisövero-osuuden jakamisen uudistamiseksi siten, että seurakunnille osoitettava osuus jaetaan Hallitusmuodon edellyttämää uskonnonvapauden ja tasavertaisuuden periaatetta noudattaen kaikille uskonnonvapauslain (267/1922) mukaisesti rekisteröityneille uskonnollisille yhdyskunnille niiden jäsenmäärien suhteessa. Lisäksi niille seurakunnille, jotka toimivat yhdistyslain mukaisesti rekisteröityneinä, tulee jäsenmäärää vastaava osuus osoittaa erillisenä tukena niiden nuoriso-, koulutus- ja muuhun vastaavaan toimintaan.

Toisin kuin hallintovaliokunnan lausunnossa esitetään, tulee valtiovarainvaliokunnan ottaa edellä sanottu huomioon sen laatiessa mietintöä.

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1998

Toimi Kankaanniemi /skl

